

UZASADNIENIE

wyroku z 15 czerwca 2022 roku

Powód M. W. wniósł pozew przeciwko J. Ż., domagając się zapłaty kwoty 96 294,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzi od pozwanego odszkodowania na podstawie art. 299 ksh w związku z bezskutecznością egzekucji wobec (...) sp. z o.o., której pozwany jest jedynym członkiem zarządu.

Nakazem zapłaty z 26 maja 2021 r. (sygn. X GNc 195/21) Sąd uwzględnił w całości roszczenie powoda.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany J. Ż. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany podkreślił, że w czasie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu nie zaszły podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a tym samym nie istnieje związek przyczynowy między sposobem sprawowania zarządu a szkodą doznaną przez wierzyciela spółki. Ponadto wskazał, że nawet gdyby przyjąć, że takie podstawy zaistniały, to analiza stanu majątkowego spółki wykaże, że spółka nie zaspokoiłaby wierzyciela gdyby nawet zostało wszczęte postępowanie upadłościowe, co wskazywałoby, że wierzyciel spółki nie poniósł szkody, pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Dodatkowo pozwany zwrócił uwagę, że pomimo przedstawienia przez powoda postanowienia komornika o bezskuteczności egzekucji z majątku spółki, to nie wykazał zaistnienia przesłanki z art. 299 ksh, tj. że egzekucja skierowana do całego majątku okazała się bezskuteczna, albowiem z przedłożonego postanowienia wynika, że powód złożył wniosek o wszczęcie egzekucji z rachunków bankowych, ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych, przy czym wiedział, że dłużna spółka jest właścicielem nieruchomości gruntowej, co do której wniósł o ustanowienie hipoteki i nie przedstawił jakichkolwiek dowodów ażeby starał się skierować egzekucję przeciwko tej nieruchomości.

W replice powód podtrzymał wcześniej wyrażone stanowisko w sprawie wskazując, że wbrew twierdzeniom pozwanego, że (...) sp. z o.o. na bieżąco reguluje swoje zobowiązania, roszczenie powoda nie zostało zaspokojone w żadnej części, zaś postanowienie egzekucyjne prowadzone w sprawie nie ujawniło majątku, z którego powód mógłby się zaspokoić. Powód przyznał, że w obawie przed przedawnieniem powództwa złożył wniosek o wpis hipoteki na nieruchomości dłużnej spółki, jednakże w dziale IV księgi wieczystej dla tej nieruchomości w pierwszej kolejności do zaspokojenia pozostaje hipoteka umowna łączna wpisana na rzecz O.-K. B. S. w K. na kwotę 3 000 000 zł, a wobec tak wysokiego zabezpieczenia hipotecznego nie sposób przypuszczać, by powód otrzymał zaspokojenie.

W piśmie z 23 lipca 2021 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko. Zaznaczył, że powód nie wykazał by pozostały – poza wskazanym w postanowieniu komornika o bezskuteczności egzekucji – majątek spółki nie pozwalał na uzyskanie zaspokojenia. W szczególności powód nie posiada wiedzy w jakim zakresie kredyt, który został zabezpieczony hipoteką umowną na nieruchomości nr KW (...), został spłacony, jak również za jaką cenę nastąpiłaby sprzedaż tej nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego. Według pozwanego nie można wykluczyć, że ewentualna cena sprzedaży nieruchomości przekroczyłaby wartość zabezpieczenia hipotecznego i pozwoliła na zaspokojenie wierzytelności powoda.

Pismem z 24 lutego 2022 r. pełnomocnik powoda poinformował, że powód M. W. zmarł 6 stycznia 2022 r. oraz wniósł o dopuszczenie do udziału w sprawie J. W. jako zarządy sukcesyjnego prowadzącej obecnie przedsiębiorstwo w spadku: prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w charakterze strony powodowej oraz procedowania w dalszym ciągu.

Postanowieniem z 8 marca 2022 r. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c., podjął zawieszono postępowanie z udziałem Zarządcy Sukcesyjnego powoda J. W..

Sąd ustalił:

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej powód zawarł 14 stycznia 2015 r. umowę z (...) Sp. z o.o. w G., zgodnie z którą zobowiązał się do wykonania robót budowlanych obejmujących przystosowanie budynku położonego w W. do możliwości prowadzenia w nim domu pomocy społecznej oraz wykonania wszelkich niezbędnych instalacji, przyłączy i systemów, a (...) sp. z o.o. zobowiązała się do zapłaty umówionej ceny.

Wobec braku zapłaty wynagrodzenia za wykonane usługi budowlane przez firmę (...) przez spółkę (...) sp. z o.o., powód skierował przeciwko spółce powództwo o zapłatę.

Wyrokiem z 19 grudnia 2017 r. o sygn. X GC 490/15 Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził od (...) sp. z o.o. w G. na rzecz powoda M. W. kwotę 67 344,67 zł z ustawowymi odsetkami od 12 sierpnia 2015 r., oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od spółki na rzecz powoda kwotę 4419,04 zł tytułem m zwrotu kosztów procesu.

Wyrokiem z 11 lutego 2020 r. sygn. V AGa 424/18 Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok z 19 grudnia 2017 r. w pkt 3 w ten sposób, że zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 955,85 zł tytułem kosztów procesu, oddalił apelację pozwanej spółki w pozostałym zakresie oraz zasądził od (...) sp. z o.o. na rzecz powoda kwotę 4050 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(dowód: wydruk z CEIDG powoda – k. 8, odpis (...) sp. z o.o. – k. 9-11,

odpisy KRS k. 10-21; kserokopia wyroku SO w Gliwicach z 19.12.2017 r. sygn. X GC 490/15 - k. 12, kserokopia wyroku SA w Katowicach z 11.02.2020 r. sygn. V AGa 424/18- k. 13)

Postanowieniem z 25 listopada 2020 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach D. R. umorzył postępowanie egzekucyjne z wniosku powoda M. W. jako bezskuteczne. Powyższe postępowanie toczyło się w oparciu tytuł wykonawczy ze spraw o sygn. akt X GC 490/15, a sam wniosek o wszczęcie egzekucji złożyła powódka. Sprawa toczyła się pod sygn. GKm 41/20. Koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym wyniosły 1530 zł, a koszty samego postępowania egzekucyjnego wyniosły 351,13 zł. Postanowienie stało się prawomocne.

(dowód: kserokopia postanowienia o umorzeniu egzekucji k. 14)

W dniu 22 lutego 2021 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 10 dni od dnia doręczenia wezwania kwoty 67 344,67 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 12 sierpnia 2015 r. do 16 lutego 2021 r., tj. w kwocie 25 504,99 zł, kwoty 3094,15 zł oraz 351,13 zł tytułem kosztów celowej egzekucji, tj. łącznie kwoty 96 294,94 zł. Strona pozwana odebrała wezwanie 12 marca 2021 r.

(dowód: wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem odbioru - k. 15-16)

Pozwany jest prezesem zarządu (...) sp. z o.o. od początku powstania spółki. Pozwany nie miał podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w latach 2015-2020 i wniosku o jej ogłoszenie nie składał.

(dowód: opinia biegłej – k. 125-136)

Dłużna spółka nie zapłaciła powodowi jego należności, pomimo istnie tytułu wykonawczego.

Pozwany winien był zapłacić powodowi kwotę 96 294,94 zł.

(...) sp. z o.o. jest właścicielką nieruchomości gruntowej o powierzchni 2,06 ha, położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Kronie Odrzańskim, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...). W dziale IV księgi wieczystej dla tej nieruchomości wskazano zabezpieczenie hipoteką łączną na kwotę 3 000 000 zł wierzytelności O.

(...) B. S. w K. wynikającej z umowy kredytu nr (...) z 20 lutego 2015 r. oraz aneksu nr (...) z 7 czerwca 2019 r., a nadto hipotekę przymusową na kwotę 143 459,28 zł zabezpieczającą wierzytelność wynikającą z tytułu wykonawczego powoda M. W..

(dowód: wydruk z KW nr (...) – k. 59-65)

W opinii z 31 grudnia 2021 r. biegła sądowa z zakresu rachunkowości K. L. wskazała, że z przeprowadzonych przez nią analiz wynika, w odniesieniu do spółki (...) sp. z o.o. nie zaistniały podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w latach 2015-2020. Biegła podała, że w badanym okresie spółka (...) sp. z o.o. nie osiągała przychodów, do 2018 r. realizowała budowę domu pomocy społecznej, odnotowywała straty (112 tys. zł za okres 2014-2015, 79 tys. zł w 2016 r., 68 tys. zł w 2017 r., 99 tys. zł w 2018 r., 73 tys. zł w 2019 r. i 335 tys. zł w 2020 r.), finansowała się w części (w 2015) środkami własnymi (617 tys. zł) oraz zobowiązaniami z tytułu zaciągniętego kredytu bankowego (1 500 000 zł w 2015 r.) i pożyczek od udziałowca – pozwanego (1 155 000 zł). Biegła wskazała, że z analizy stanu zobowiązań wynika, że spółka posiadała na dzień 31 grudnia 2017 r. jak również na dzień 31 grudnia 2020 r. jedno zobowiązanie przeterminowane – w stosunku do firmy strony powodowej. Konkludując, biegła wskazała, że nie zaistniały przesłanki dotyczące ogłoszenia upadłości spółki – spółka spłacała zobowiązania inne, które nie przewyższały wartości jej majątku.

(dowody: opinia biegłej – k. 125-136)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o złożone i wskazane powyżej dokumenty uznając zgromadzony w ten sposób materiał dowodowy za wystarczający, a przeprowadzone postępowanie dowodowe za pozwalające na wyjaśnienie i rozstrzygnięcie sprawy i nie wymagające uzupełnienia.

Sąd nie znalazł podstaw, by kwestionować wiarygodność treści dokumentów zwłaszcza, że ich autentyczność nie była kwestionowana przez strony. Sąd nie dopatrywał się żadnych okoliczności, które pozwoliłyby na podważenie ich wiarygodności i dlatego uwzględnił fakty z nich wynikające w całości.

Sąd oparł się w ustaleniach faktycznych w szczególności na opinii biegłej z zakresu rachunkowości, która została sporządzona zgodnie ze zleceniem Sądu, była kompletna, wyczerpująca, a wnioski z niej płynące są logiczne, jasne i spójne.

Sąd na zasadzie art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. pominął zgłoszone dowody z zeznań świadka, przesłuchania stron jak również opinii uzupełniającej biegłej jako zmierzające jedynie do przedłużenia postępowania. Sąd uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 299 §1 i 2 k.s.h. jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie wydano postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzenia układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu wierzyciel nie poniósł szkody. Jak wskazuje się w orzecznictwie odpowiedzialność na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. mogą ponosić tylko osoby, które wykonywały swój mandat w okresie, w którym powinien zostać zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2021 r., III CSK 74/20). Co ważne: do przyjęcia odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. wystarczy istnienie zobowiązania w czasie sprawowania funkcji członka zarządu, nie jest natomiast konieczne, aby zobowiązanie w tym czasie było wymagalne (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2020 r., III CSK 271/19).

W niniejszej sprawie pozwany, jak wynika z odpisu KRS złożonego do akt sprawy, jest prezesem zarządu spółki (...) sp. z o.o. w G. od początku jej istnienia. Pozwany powyższej okoliczności nie zaprzeczył, podobnie jak nie zaprzeczył istnieniu wymagalnego zobowiązania (...) sp. z o.o., przysługującego stronie powodowej. Z odpisu z rejestru KRS nie wynika, aby było inicjowane postępowanie upadłościowe spółki (...) sp. z o.o. w G., jednakże pozwany wskazywał, że nawet gdyby wniosek taki był złożony w terminie strona powodowa i tak nie uzyskałaby zaspokojenia swojej wierzytelności, a ponadto nie poniosła szkody z tytułu braku terminowego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Jak przyjmuje się w orzecznictwie w procesie opartym na art. 299 k.s.h. zasadniczy ciężar dowodu spoczywa na stronie pozwanej. Przepis ten zawiera bowiem domniemanie, że pozwany członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ponosi zawinoną odpowiedzialność za szkodę powoda wynikającą z tego, że egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. Ciężar dowodu w tym zakresie przechodzi na pozwanego z chwilą wykazania przez powoda przesłanki prowadzenia bezskutecznej egzekucji przeciwko spółce (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 10 listopada 2020 r., I AGa 44/20).

W niniejszym postępowaniu strona powodowa bez wątpienia wykazała bezskuteczność egzekucji, przedstawiając postanowienie z 25 listopada 2020 r. Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach D. R.. Komornik wskazywał, iż egzekucja przeciwko (...) sp. z o.o. w G. jest bezskuteczna, nie ustalono źródła dochodu spółki ani majątku nadającego się do zajęcia. Bezskuteczność egzekucji to taki stan majątkowy spółki, w którym wiadomo, że egzekucja z jej majątku nie doprowadzi do zaspokojenia wierzyciela. Nie w każdej sytuacji jest jednak nawet konieczne wszczęcie egzekucji, jeżeli bowiem z okoliczności sprawy w sposób nie budzący wątpliwości wynika, że spółka nie ma żadnego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie, prowadzenie egzekucji przeciwko spółce nie jest potrzebne. Chodzi o niebudzącą wątpliwości nieściągalność wierzytelności od samej spółki, to jest o stan, w którym z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności. W niektórych przypadkach bezskuteczność egzekucji może być wykazana innymi dowodami niż postanowienie komornika o umorzeniu egzekucji, na przykład przez powołanie się na negatywne wyniki egzekucji prowadzonej przeciw spółce przez innych wierzycieli (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 28 listopada 2019 r., I AGa 53/19).

Wierzyciel, co do zasady, nie musi wykazywać, iż wyczerpał wszelkie możliwe sposoby egzekucji. Ponoszenie odpowiedzialności przez członków zarządu nie jest także uwarunkowane tym, aby bezskuteczność egzekucji została formalnie stwierdzona z inicjatywy wierzyciela występującego z powództwem. Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu wskazującego, że spółka nie ma majątku, który pozwalałby na zaspokojenie wierzyciela - może być to np. postanowienie sądu o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości z tego powodu, że majątek spółki nie wystarcza nawet na koszty postępowania, bilans spółki, z którego wynika, że nie ma ona majątku wystarczającego na zaspokojenie wierzyciela, postanowienie o umorzeniu egzekucji wobec jej bezskuteczności uzyskane przez innego wierzyciela. Wierzyciel nie musi nawet wszczynać egzekucji, jeżeli możliwe jest wykazanie innymi dokumentami informującymi o toku postępowania egzekucyjnego dowodami, że nie można będzie w toku egzekucji uzyskać zaspokojenia całej wierzytelności (vide: wyrok SA w Szczecinie z 18 grudnia 2018 roku, sygn. akt I AGa 147/18, Lex nr 2668029).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy wskazać należało, że bezskuteczność egzekucji wobec spółki została stwierdzona przez komornika sądowego, a z treści księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości dłużnej spółki również ten stan wynika zważywszy na obciążenie tejże hipotekami, w tym hipoteką łączną na kwotę 3 000 000 zł zabezpieczającą wierzytelność O. (...) B. S. w K. wynikającą z umowy kredytu, o czym już z powyżej wspomniano.

Strona powodowa przedstawiła zatem wystarczającą ilość dowodów, potwierdzających bezskuteczność egzekucji wobec spółki (...) sp. z o.o. w G., stąd też prawidłowo skorzystała ze swojego uprawnienia, aby wytoczyć powództwo przeciwko członkowi zarządu tejże spółki na zasadzie art. 299 k.s.h. Już z samej analizy treści księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości dłużnej spółki wynika, że egzekucja z niej nie zaspokoiłaby powoda w żadnej części zważywszy na wysokość zabezpieczeń. Nadto Sądowi z urzędu wiadomo, że nieruchomość w W. uległa częściowemu

spaleniu, a zatem mając w polu widzenia wysokość zabezpieczeń i jej stan, prowadzenie do niej egzekucji nie przyniosłoby powodowi żadnego pozytywnego skutku.

Strony w ramach prowadzonej działalności gospodarczej prowadziły współpracę, na mocy której powód wykonał roboty budowlane, a spółka była obowiązana za nie zapłacić umówione wynagrodzenie. W związku z brakiem zapłaty powód uzyskał prawomocny wyrok i w efekcie tytuł wykonawczy, uprawniający go do zwrócenia się po pomoc do odpowiedniego Komornika Sądowego w celu wyegzekwowania należności. Gdy egzekucja wobec obowiązanej podmiotu okazała się nieskuteczna – prawo przewiduje możliwość zwrócenia się do członków zarządu, którzy odpowiadają za zobowiązania spółki na mocy odpowiednich przepisów. Niespłacone zobowiązanie zawsze jest uszczerbkiem w majątku wierzyciela, o którego uregulowanie może domagać się nawet na drodze sądowej. Pozwany, pomimo podjęcia próby, nie zdołał udowodnić, że skutecznie uniknął ww. odpowiedzialności. Jak wynika bowiem z opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości w odniesieniu do spółki (...) sp. z o.o. nie zaistniały podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w latach 2015-2020. Oznacza to, że dłużna spółka miała możliwości spłaty zobowiązań strony powodowej, jednak ich nie dokonała. Natomiast – wobec braku możliwości egzekucji przedmiotowych zobowiązań z jej majątku – podmiotem, który solidarnie odpowiada za jej zobowiązania jest pozwany.

Jako, że nie zaistniały podstawy do spełnienia przesłanek egzoneracyjnych, a to brak było podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości czy też wszczęcia postępowań restrukturyzacyjnych, pozwany od odpowiedzialności za długi spółki uwolnić się nie może. Skoro spółka nie reguluje swoich wymagalnych i stwierdzonych tytułem wykonawczym zobowiązań, egzekucja wobec spółki jest bezskuteczna, a przesłanki egzoneracyjne nie zaistniały, to pozwany prezes zarządu zobowiązany jest do zaspokojenia wierzyciela spółki.

Twierdzenia pozwanego, jakoby jego odpowiedzialność była wyłączona, bowiem strona powodowa i tak nie poniosła żadnej szkody były bezpodstawne. Wszak na skutek braku zapłaty powód poniósł szkodę właśnie w wysokości stwierdzonej tytułem wykonawczym wierzytelności. Skoro dłużna spółka zaspokoić powoda nie chciała (innego wniosku wywieść nie sposób było), to odpowiedzialność za ten dług spoczywa na pozwanym.

W konsekwencji przesłanki solidarnej odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki, przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h., są tylko dwie: pierwsza - że istnieje niezaspokojone zobowiązanie spółki, a druga - że egzekucja prowadzona przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. Członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, tylko w sytuacji, gdy istniała podstaw do ogłoszenia upadłości, bądź wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego – bo tylko w takiej sytuacji zarząd spółki zobligowany jest do złożenia wniosku w tym przedmiocie. Przesłanki nie powstały, a zatem pozwany winien zaspokoić dług spółki w całości.

Mając na względzie powyższe powództwo uwzględniono niemal w całości.

Sąd uznał zatem roszczenie strony powodowej za udowodnione przyznając odsetki od dnia następnego od terminu wskazanymi w wezwaniu do zapłaty (art. 481 § 2 k.c. w zw. art. 479 kc). Stąd też w tej części roszczenia Sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. obciążając nimi stronę pozwaną w całości, bowiem powódka tylko w niewielkiej części uległa swojemu żądaniu. Na kwotę kosztów złożyły się opłata od pozwu w kwocie 4815 zł oraz 5400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego strony powodowej zgodnie z treścią § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, a także 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 1117,50 zł tytułem wynagrodzenia biegłego. Tym samym zasądono od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 11 349,50 zł.

Z tych też względów orzeczono jak w sentencji.

Sędzia Agata Żuradzka-Stuglik